

Allah'ın konuşması derken...

Hasan Hüseyin Çeşitçioğlu: “Bazı ehl-i tarik kardeşler Gavs-ı Azam Abdülkadir Geylani'ye atfen ‘Rabbim bana dedi ki’ gibi hitap cümleleriyle bazı metinler dağıtıyorlar. Bu nedir? Allah'ın Peygamber dışında birisiyle böyle konuşması sahih midir?”

Kelimat-ı İlâhiyenin Dereceleri

Sınırsız kelimat-ı İlâhiye içinde Kur'ân'ın yeri şüphesiz en ulvî ve en yücedir. Diğer kelimat-ı İlâhiye ulviyet bakımından Kur'ân'a yetişmiyor. Ama Allah'ın biz insanlara vahiyle ulaşan kelimatı olduğu gibi, ilhamla ulaşan sınırsız kelimatı da vardır.

Şüphesiz vahiy Peygamber eliyle ulaşan kelimattandır. Ancak Cenab-ı Allah her kulu ile sınırsız biçimde ilhamlar yoluyla konuşur.

Bediüzzaman kelimat-ı İlâhiyenin kısımlarını iki temsil ile şöyle açıklıyor:

1- Bir sultanın iki türlü konuşması vardır: Birisi: Hususî bir işi için, hususî telefonuyla yaptığı, hususî konuşmasıdır. Diğeri: Muhteşem saltanatı namıyla, hâkimiyet-i amme haysiyetiyle, haşmetini gösteren ulvî fermanını, büyük bir elçiyle neşretmesidir.

2- Elinizdeki aynayı güneşe karşı tutup karanlık damınızı onunla aydınlatmaya çalışsanız, aynanın kabiliyeti miktarında güneşten istifade edersiniz. Ayna kırıkta ışık da kırık gelir. Ama odanızdan güneşe geniş pencereler açsanız, güneşin hakikî ışığından kayıtsız şartsız istifade edersiniz.

Birinci temsilde, hâkimiyet-i amme haysiyetiyle büyük bir elçiyle gelen ulvî ferman Kur'ân'a misaldir. İkinci temsilde, damdan geniş pencereler açarak muhteşem güneşle doğrudan ve aracısız muhatap olmak da Kur'ân'a misaldir. Diğer şıklarda kayıtlar, sınırlar, kabiliyetler devreye giriyor. Bu da ilhamlara misaldir. Derecesi Kur'ân seviyesinden elbette düşüktür. 1

İlhamların Dereceleri

Bediüzzaman ilhamların derecelerini basitten kemale doğru şöyle sıralıyor:

1- Hayvanatın ilhamları. 2- Avam-ı nasın ilhamları. 3- Avam-ı melaikenin ilhamları. 4- Evliyanın ilhamları. 5- Melaike-i izam ilhamları.

Bu ilhamların hiçbirisi Kur'ân seviyesine çıkmaz. Bir veli kalp telefonuyla Rabbi ile vasıtasız konuşabilir ve Rabbinden ilhama mazhar olabilir. Ve “Kalbim benim Rabbimden haber veriyor” diyebilir. Ancak “Âlemlerin Rabbinden haber veriyor” diyemez. “Kalbim Rabbimin aynasıdır, Arşıdır” diyebilir; “kalbim Rabbü'l-âleminin arşıdır” diyemez.

Bu ikisi arasında fark vardır. “Rabbü'l-âlemîn” dediğiniz zaman “hâkimiyet-i amme” haysiyeti devreye giriyor. Bu alan vahyindir, ilhamın değildir.

Ancak “Rabbim” dediğiniz zaman kabiliyetiniz miktarınca, yetmiş bine yakın perdelerin arkasında İlâhî kelimata ve ilhama mazhar olmanız manasına gelir.

Vahiy alanı Peygamberlere aittir. Sonuncusu Kur'ân'dır. Vahiylere, Peygamberlerin velilerden yüksekliği derecesinde ilhamlardan yüksektir. İlhamların derecesi de bilâkistir. Velilerin peygamberlerden düşüklüğü nispetinde, ilhamlar vahiylere düşüktür. 2

İhtar Edilmek Ne Demektir?

Dolayısıyla bir veli, “Rabbim bana dedi ki” diyebilir. Bu şirk olmadığı gibi, yalan da değildir. Böyle söylemekle, peygamber olduğunu söylemiş olmuyor. İlhama mazhar olduğunu söylemiş oluyor.

Gavs-ı Azam Abdülkadir Geylanî Hazretleri'ne gelen ilhamlar bu nevidendir.

Bediüzzaman da bu neviden ilhamlarına ve sünûhatına “ihtar edildi” diyor. Ve Risale-i Nur'un vahiy olmadığını, ama vahye yakın bir derecesi bulunduğunu ifade ediyor. Rabbinden kendi kalp aynasına gelen sözlerdir. Bediüzzaman Risale-i Nur'un ekseriyetle Kur'ân'ın feyziyle ve medediyle kalbe gelen sünûhat ve istihracat-ı Kur'âniye olduğunu beyan ediyor. 3

Böyle demek, ne Gavs-ı Geylanî'nin, ne başka velilerin, ne Bediüzzaman'ın sözlerinin mitleştirildiği, eleştirilemeyeceği... gibi manalara gelmez. Söylenmek istenen, bu zatların bir tür kelimat-ı İlâhiye nev'iyle konuştuklarıdır. Bu nitelik, Mevlânâ Celâleddin'in ve başka evliyanın eserlerinde de vardır.

Arıya vahyeden Cenab-ı Allah 4, veli kullarıyla, ilham yoluyla neden konuşmasın?

Elbette bu velilerin sözleri eleştirilebilir. Eleştiren dinden çıkmaz. Çamur atmak gibi yakışsız bir işe kalkışmadan, ilmî bir seviye ile hüccetini ortaya koyar ve konuşur. Bunda bir sıkıntı yoktur. Zaten Bediüzzaman da sözlerinin mihenge vurularak alınmasını istiyor. 5

Dipnotlar:

- 1- Sözler, s. 158, 159.
- 2- Sözler, s. 160.
- 3- Şuâlar, (1. Şuâ, 24. âyet), s. 740.
- 4- Nahl Sûresi: 68.
- 5- Eski Said Dönemi Eserleri, (Münâzarât) s. 173.